

خوش سپاسی مرا

زندگی نامہ خوش سپاسی و خطوط علماء و سرمدان مرا

تحقیق و تالیف

دکتر جلال جلال شکوہی دکتر یوسف بیگ باباپور
با همکاری

احمد جندہ عضو انجمن خوشنویسان ایران شعبہٴ غرہ

شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۱۸۳-۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۵۲۲۴۴
عنوان و نام پدیدآور	خوشنویسان مراغی: زندگی نامه خوشنویسان و خطوط علما و هنرمندان مراغی/ تحقیق و تألیف جلال جلال شکوهی، یوسف بیگ باباپور، با همکاری احمد ارجمندی.
مشخصات نشر	تهران: منشور سمیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۴۶۲ ص.؛ مصور، نمونه (رنگی).
موضوع	خوشنویسان ایرانی -- مراغه
موضوع	Calligraphers, Iranian -- Maragheh
موضوع	خوشنویسی -- ایران
موضوع	Calligraphy -- Iran
رده بندی دیویی	۶۱۹/۷۲۵
رده بندی کنگره	۸۱۳۹۷ ج ۳ / NK۲۶۳۹
سرشناس	جلال شکوهی، جلال، ۱۳۳۹
شناسه افرو	بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷
شناسه ده	beigbabapour, Yousef
شناسه خزوده	ارجمندی، احمد
وضعیت فهرست نوی	فیا

خوشنویسان مراغی (زندگی نامه خوشنویسان و خطوط علما و هنرمندان مراغی)

تحقیق و تألیف: دکتر جلال جلال شکوهی، دکتر یوسف بیگ باباپور

با همکاری: احمد ارجمندی

ناشر: منشور سمیر با همکاری بنیاد پژوهش

نوبت چاپ: اول - تابستان ۹۷

شمارگان: ۱۰۰

قیمت (چاپ معمولی): ۶۰/۰۰۰ تومان / (چاپ رنگی): ۲۰۰/۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۱۸۳-۵

همه حقوق برای مؤلفین محفوظ است. هر گونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیمه در مستندنویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از مؤلفین ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

یادداشت

پستی و بلندی توجه به امر، بالاخص هنر خوشنویسی و کتابت در طول تاریخ ایران دوره اسلامی، از سیاست حکم و خط مشی حکومت‌ها و پادشاهان هر دوره‌ای تبعیت می‌کرده است. در قرون اولیه هجری که خطوط عربی تکوین و پیدایش می‌یافت، به علت عدم توجه به خوانندگی، پیشرفتی در این امر نشده و به طور کلی باید گفت در چهار قرن اول هجری، به خوشنویسی توجه شایانی نشده است. در اواخر قرن دوم از این هنر ذکری به میان آمده است. لا گفته شده مامون خلیفه عباسی و برمکیان، از مروجین خوشنویسی و مشوق خوشنویسان بوده‌اند.

در دوره سلجوقی، هنر خوشنویسی پیشرفت و ترقی شایانی کرد زیرا پادشاهان، طبقه خوشنویسان را تشویق فراوان می‌کردند. از اواخر قرن هفتم تا اواسط شش گانه معروف ایران به درجه عالی رسید و استعداد هنری ایرانیان موجب گردید که معروفترین خط نویسان اسلامی ظهور نمایند.

قرن‌های هشتم تا دهم هجری، از بهترین دوره‌های پیشرفت هنر خوشنویسی شمرده می‌شود و این هنر در تمام مجامع و معارف بوده است. شاهان و بزرگان جلایر، مظفری، تیموری و صفوی به آن توجه مخصوص داشتند تا آنجا که خوشنویسانی در دربار خود جمع کرده، از آن‌ها تشویق بلیغ می‌نمودند. از علاقه

مندی به این هنر همین بس که برخی از این شاهان خود از خوشنویسان ارزنده بودند و آثارشان دلیل بارزی بر این مدعا و مدرک مقام هنر و کمال ایشان است. قرن سیزدهم از دوره‌های برجسته خوشنویسی ایران می باشد. در این دوره استادان زبردستی در عرصه خوشنویسی خط نستعلیق ظهور کردند و بعضی آثار نفیس و گران بها از خود به یادگار گذاشتند که نماینده شیواترین آثار هنری جاویدان است. متأسفانه رواج چاپ سربی و ماشین تحریر و بی‌اعتنایی مدارس جدید به هنر خوشنویسی، بازار این صنعت را به مرور از رواج انداخت تا جایی که در قرن چهاردهم رفته رفته هنر خطاطی سیر نزولی داشته و توجه مردم به این هنر اصیل رو به کاهش گمارد. ریشه خوشنویسی خالی ماند تا آنجا که امروزه استادان مسلم خوشنویسی بسیار محدودند.

از زمانی که خوشنویسی بر ترک هنر اسلامی درخشیدن آغاز کرد تا امروز که این قلم در راه مقصود می‌رود شیونگی را به دنبال خود به تلاش و کوشش وصف ناشدنی واداشته است که برخی تا درجه رفیع ابداع، آفرینش و استادی، استادان نیز رسیده‌اند.

هنر خوشنویسی در مراغه سابقه‌ای دیر پا دارد و به کتیبه‌های شکوهمند کوفی، ثلث و نسخ در بنای رصدخانه، معبد مهر، گنبد کبود و سیح و غیره، مراغه را به یک موزه کم نظیر خط‌های تزئینی تبدیل ساخته، نشانه‌ای از توانمندی‌های چشمگیر هنر خوشنویسی این شهر است. هنردوستان مراغی هیچگاه از هنر خوشنویسی روی برناتافته‌اند، چنان که در چند دهه اخیر نیز با چهره‌های صاحب نامی در این شهر برخورد می‌کنیم. چه بسیار خوشنویسان مراغی که امروزه متأسفانه جز نام آنان در این هنر، اثری از آنان به جا نمانده است. با مطالعه در کتب تاریخی و شرح احوال

اشخاص به وجود بزرگانی در عالم خوشنویسی برخورد می‌کنیم که شهره عام و خاص اند. (نک: مراغه کهن شهر ایران، مسعود غلامیه، ج ۲، ناشر مؤلف، ۱۳۹۷).
با انتشار دست‌نویسهای مکتب مراغه در دو جلد که چند سال پیش از سوی بنیاد شکوهی منتشر شد، سعی کردیم به این امر مهم نظر محققین را معطوف داریم که مراغه نیز چون بسیاری از شهرهای ایران اسلامی مهد خط و خوشنویسی بوده است.
در این کتاب سعی شده است تا با پرداختن به شرح احوال و نمونه آثار خوشنویسان مراغی و علمایی که خطی از آنها به یادگار مانده، یا در کتب تاریخی و منابع تراجم به خط خوش برگگی اشاره شده که به نحوی از انحا با مراغه عزیز مرتبط است، به ترتیب الفبا اسم کوچک شخص مورد نظر، چنین مجموعه‌ای فراهم آید و برای سهولت یافتن تراجم اشخاص، به ترتیب نام کوچک اشخاص مرتب گردید. همچنین بر آن شدیم تا مقامین را از معاصرین جدا کنیم؛ لذا کتاب را بر دو بخش استوار کردیم: کاتبان معاصرین متقدم، خوشنویسان و هنرمندان معاصر.

در این راه از حمایت و یاری دو عزیز بزرگوار بهره‌مند بودیم، یکی استاد عزیز و دانشمند کم‌نظیر ایران زمین، جناب آقای دکتر جلال جلالی که کرامتی که کریمانه این بار نیز پیدایش این اثر را باعث شدند و برگگی بر کرم و بزرگواری خود و باقیات صالحاتشان افزودند، که خداوند اجرشان دهد و عمر باعزت به ایشان ارزانی فرماید! و دیگری هنرمند ارجمند، جناب آقای احمد ارجمندی (عضو محترم انجمن خوشنویسان مراغه) که اطلاعات ذی‌قیمت و ارزشمندی از معاصرین با نمونه آثار ارزنده ایشان در اختیار ما قرار دادند، اجر کم عندالله.

و در آخر چاپ این دست آثار، برگگی است از حیات پویای مراغه هنرپرور و یادگاری برای نسل آینده، روزی که هیچ یک از ما نخواهیم بود و رخ در نقاب

خاک خواهیم کشید و به اصل خویش باز خواهیم گشت، اما این اوراق خواهند ماند تا به فرزندان ما بگویند که مراغه مهد هنر بوده و هست و شما باید شمع فروزان این مرده ریگ عزیز و گرامی را روشن دارید و به آیندگان خود برسانید.

و ناگفته نماند که عنایت ربّانی است که در این راه مسبّب الاسباب، به لطف خویش، عزیزانی را فرا راه آدم می‌گذارد تا به توفیق بی‌منت خویش کارهایی از این دست کرده شود، و این را از ته قلب معترفیم که هر چه داریم از اوست و کرم و لطفش، الحمدلله تعالی.

از مدیر خرم انمارات منشور سمیر تقدیر و تشکر می‌نماییم که زحمت نشر این اثر را متقبل شدند.

والسلام علیکم

یوسف بیگ باباپور

مراغه - تابستان ۱۳۹۷